

ISSN 2959-1953

ISSN 2959-1961

<https://osvita.eeipsy.org>

<https://doi.org/10.38014/osvita.2023.91.20>

БОЙКО С.М.,

кандидат філософських наук,
старший дослідник,
завідувач сектору авторського
педагогічного новаторства
відділу інноваційної діяльності та
дослідно-експериментальної роботи
Державної наукової установи
«Інститут модернізації змісту освіти»,
Україна, м. Київ

УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК В ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

BOJKO SVITLANA. The Ukrainian experience of implementing innovative practices in experimental educational institutions in the wartime conditions. *The article analyzes that in the conditions of the martial law in Ukraine, which began on February 24, 2022, Ukrainian science and education need to enter the European socio-cultural area as soon as possible. This process involves not only the implementation of a broad program of activities aimed at creative cooperation, but also the openness of the country to economic, information, cultural and educational investments. The successful solution of such tasks provides for, on the one hand, the purposeful formation of universal Euro-Atlantic values and sociocultural orientations in the mass consciousness, and on the other hand, the preservation of Ukrainian national identity and uniqueness. They are revealed in the consideration of education as a way of promoting Ukrainian interests through the dissemination of Ukrainian cultural and educational experience and a means of conquering one's own intellectual niche. Attention is drawn to the fact that innovative educational activity allows to identify problems of the development of social and personal competences of students and teachers, which are connected both with the need to outline the value and meaning content, and with the risks of informational, political and military confrontation. The article emphasizes that the difficulty of implementing innovative educational activities in educational institutions under the conditions of martial law in Ukraine is that a teacher must*

analyze the general social, political, economic and cultural signs of Ukrainian unity and represent the national area.

Keywords: *innovative educational activity, innovative practices, experimental educational institutions, conditions of martial law in Ukraine.*

БОЙКО СВИТЛАНА. **Український досвід впровадження інноваційних практик в експериментальних закладах освіти в умовах війни.** У статті аналізується, що в умовах воєнного стану в Україні, який розпочався 24 лютого 2022 року, українська наука і освіта потребують якнайшвидшого входження в європейський соціокультурний простір, який передбачає не лише реалізацію широкої програми заходів з метою творчого співробітництва, а й відкритість країни щодо економічних, інформаційних та культурно-освітніх інвестицій. Успішне вирішення таких завдань передбачає, з одного боку, цілеспрямоване формування в масовій свідомості універсальних євроатлантичних цінностей і соціокультурних орієнтацій, а з іншого – збереження української національної самобутності і неповторності, які розкриваються у розгляді освіти як способу просування українських інтересів шляхом ширення українського культурно-освітнього досвіду та засобу завоювання власної інтелектуальної ніші. Звернено увагу на те, що інноваційна освітня діяльність дозволяє виявити проблеми розвитку соціально-особистісних компетентностей учнів та вчителів, що пов'язані як з потребою окреслення ціннісно-смислового наповнення, так і з ризиками інформаційного, політичного та воєнного протистояння. У статті наголошується, що складність здійснення інноваційної освітньої діяльності в закладах освіти в умовах воєнного стану в Україні в тому, що педагог має проаналізувати загальні суспільні, політичні, економічні та культурні ознаки єдності українства й репрезентувати національний простір.

Ключові слова: *інноваційна освітня діяльність, інноваційні практики, експеримі заклади освіти, умови воєнного стану в Україні.*

За статистичними даними Міністерства освіти і науки України (далі – МОН України) в умовах воєнного стану постраждало від бомбардувань та обстрілів 3098 закладів освіти, з яких пошкоджено – 2660 й повністю зруйновано – 438 [1]. Агресор стверджує, що наносить удари виключно по військо-

вих об'єктах нашої країни. Проте МОН України зібрало численні факти та аргументи, які спростовують ці твердження і доводять, що російські війська масово руйнують українські заклади освіти та дитячі будинки [1].

Такі обставини впливають на українську людину не лише ззовні, а й проникають у найпотаємніші пласти її внутрішнього світу, змінюючи її установки на життя, світогляд, світовідчуття, світобачення, ціннісні пріоритети, життєві орієнтації, психологічний і емоційний стан. Науковці вважають, що освіта в цій ситуації є найбільш ефективним засобом виходу з кризи й формування ціннісної соціалізації особистості.

З точки зору філософії, освіта – це складова соціального механізму виживання людства, її аксіологічною цінністю є «створення людини», здатної жити в реальному світі. Інноваційні педагогічні технології сприяють цьому процесу.

У світовій практиці вже існують різні новітні моделі, технології, схеми навчання і виховання дітей та молоді в умовах війни, які здійснюються на основі застосування інноваційної діяльності та впровадження інноваційних проєктів. Але як їх можна адаптувати до українських реалій?

У Законі України «Про інноваційну діяльність» зазначено, що «інноваційна діяльність» – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [7].

Інноваційний продукт – це результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки, що відповідає вимогам, встановленим Законом України «Про інноваційну діяльність» [7].

Інноваційний проєкт – це комплекс заходів і процедур, необхідних для розроблення, створення та реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції, що відображені у комплекті документів, складених відповідно до вимог законодавства [7].

Як стверджує начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» С. Кириленко, якісна освіта сьогодні є визначальним чинником світового розвитку, однією з обов'язкових умов успішного існування країни, а інноваційні педагогічні технології розглядаються не лише як налаштованість на сприйняття, продукування і застосування нового, а й як відкритість і перспективу входження в європейський соціокультурний простір [4]. Вони забезпечують умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, особистісну ініціативу, свободу саморозвитку.

Заступниця Міністра освіти і науки України В. Рогова зауважує, що функціонування системи освіти в умовах воєнного стану характеризується інтенсивним пошуком нових підходів до навчання, інноваційних форм організації

освітнього процесу, ефективних педагогічних та інформаційних технологій. Саме тому підтримка активного впровадження інновацій в освітню галузь під час війни стала одним із ключових напрямів роботи Міністерства освіти і науки України та його підрозділів [8], про що зазначено у науково-методичному збірнику «Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність» [8].

Матеріали та методи. Окреслення ціннісних основ модернізації змісту освіти й визначення ефективних умов впровадження інноваційних технологій в освітній процес розкривають у своїх роботах В. Андрущенко, І. Бех, Л. Ващенко, Л. Даниленко, І. Дичківська, О. Дубасенюк, К. Журба, І. Зязюн, С. Кириленко, О. Козлова, В. Кремень, В. Луговий, О. Мариновська, В. Огнев'юк, В. Паламарчук, І. Підласий, О. Савченко, С. Сисоєва та ін.

В основі інновації, як зазначає О. Мариновська, лежить нова ідея, яка є її смисловим ядром, що розвивається до рівня концепту, проєктується та піддається експериментальній апробації [5]. Інновація може розумітися і як інноваційна діяльність, як процес, спрямований на досягнення певних результатів. Водночас, українська дослідниця зауважує, що в Україні загальна інноваційна культура розвинена недостатньо [5]. На її думку, нині потребує суттєвого вдосконалення інноваційна структура, технологізація інновацій та уся система інноваційної суспільної свідомості.

Європейський досвід впровадження інноваційних освітніх технологій у навчанні спеціалістів з управління висвітлено у працях Т. Voropayeva, M. Jarvis, H. Tolchieva, N. Statsenko [11] та ін. Інноваційні елементи дистанційного навчання в полікультурному середовищі розкрито в роботах S. Koda, D. Turkpenova, S. Kyrylenko, V. Malyk, A. Lukiianchuk [10] та ін.

Методи дослідження: філософський аналіз наукових праць, нормативно-правових документів, науково-методичної літератури та результатів інноваційної освітньої діяльності, яка здійснюється в експериментальних закладах освіти в умовах воєнного стану в Україні.

Мета публікації: узагальнити український досвід впровадження інноваційних практик в експериментальних закладах освіти в умовах воєнного стану в Україні.

Результати і обговорення. Одним із пріоритетних напрямів дослідження у сфері розвитку і модернізації освіти й науки в умовах воєнного стану в Україні є врахування в освітніх реформах і національному законодавстві здійснення інноваційної освітньої діяльності й реалізації Концепції «Нова українська школа» в експериментальних закладах освіти.

Як зауважує Міністр освіти і науки України С. Шкарлет, сучасний світ змінюється, і відповідно до цих змін має змінюватися й освітній процес, впро-

ваджуватися нові методи й технології, які мають бути адаптовані до потреб українського здобувача освіти. Якість національної освіти є першочерговим завданням Нової української школи, яке має вирішуватися із впровадженням в освітній простір компетентнісної освіти, зокрема функціонування оффлайн - та онлайн-ресурсів в освіті та кардинального оновлення системи підготовки та супроводу компетентного вчителя [8]. Розвиток інноваційних освітніх технологій в Україні стає основою масштабних освітніх реформ, що перетворюють освіту на продуктивний сектор економіки.

Нині сучасним науковцям і освітянам потрібно проаналізувати те, що зроблено попередніми поколіннями, і розпочати роботу щодо пошуку ефективних технологій сучасного освітнього процесу. З метою входження в європейський соціокультурний простір важливим залишаються питання збереження національних цінностей і української ідентичності, формування консолідованого громадянського суспільства, збереження особливостей національної освіти. (Національний характер освіти і виховання полягає у формуванні молодшої людини як громадянина України, незалежно від її етнічної приналежності).

Стрижнем системи освіти і виховання в Україні є національна ідея, яка відіграє роль об'єднуючого, консолідуючого фактора у суспільному розвитку, спрямованого на вироблення життєвої позиції людини, становлення її як особистості та громадянина своєї держави.

Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», що розташована в Києві, безпосередньо координує здійснення інноваційної освітньої діяльності в закладах загальної середньої, позашкільної, дошкільної та професійної (професійно-технічної) освіти й надає їм науково-методичний, організаційний, технологічний і навчально-методичний супровід [8].

У своїй діяльності Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» здійснює реалізацію державної політики у галузі освіти, керуючись законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про інноваційну діяльність» [7], «Про наукову та науково-технічну інформацію», які підкреслюють актуальність інноваційної діяльності закладів освіти та визначають форми їх участі, умови проведення на їх базі експериментів та інноваційних освітніх проєктів всеукраїнського рівня.

Нормативну підтримку інноваційної педагогічної діяльності забезпечує Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 № 522, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.12.2000 за № 946/5167 [6].

Станом на 1 лютого 2020 року науковці Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» здійснювали координацію та науково-мето-

дичний супровід 107 експериментів усеукраїнського рівня, 7 інноваційних освітніх проєктів всеукраїнського рівня та 2-х міжнародних освітніх проєктів (Рис. 1), які реалізовувалися в 1052 закладах освіти (1010 закладах загальної середньої освіти, 8 закладах позашкільної освіти, 6 закладах дошкільної освіти та 28 закладах професійної (професійно-технічної) освіти) (Рис. 2) [2].

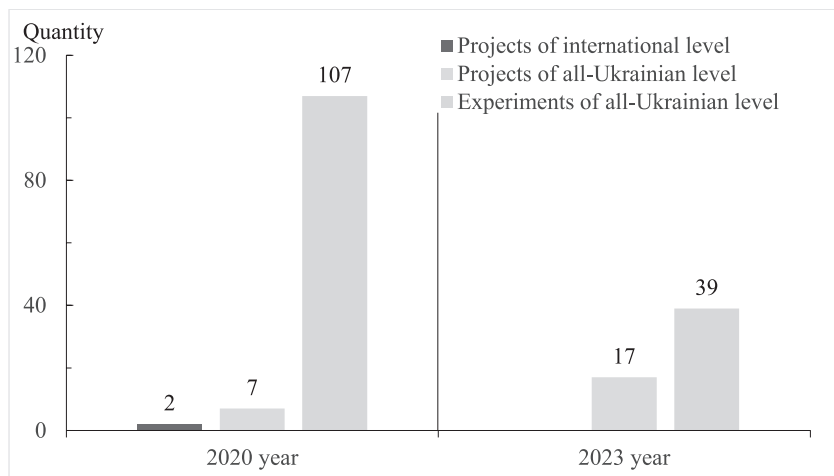

Рис. 1. Проєкти та експерименти всеукраїнського й міжнародного рівнів станом на 01.02.2020 р. та 01.01.2023 р.

Порівняно із 2020 р. станом на 01 січня 2023 р. збільшилася чисельність інноваційних освітніх проєктів із 7 до 17 (Рис. 1), що свідчить про згуртованість і одночасне об'єднання багатьох закладів освіти та інститутів післядипломної педагогічної освіти з різних областей України навколо певної теми дослідження, яка в умовах воєнного стану в Україні є актуальною і пріоритетною в сфері освіти і науки (наприклад, дослідження організації безпечного середовища в закладах освіти; особливостей змішаного навчання; цифровізації освіти; впровадження інформаційних технологій і здоров'язбережувальних методик; надання психологічної допомоги; застосування тьюторського супроводу здобувачів освіти; оновлення змісту, форм і методів навчання та виховання; створення ефективної системи національно-патріотичного виховання в умовах воєнного стану та ін.).

На думку освітян і науковців, такий підхід сприятиме більш потужному осмисленню сучасних викликів і загроз в сфері освіти та допоможе знайти найефективніші засоби виходу з кризи з врахуванням сучасних військових дій у різних областях України.

Проведення експерименту передбачає значно меншу кількість задіяних експериментальних закладів освіти і зосереджено на дослідженнях більш вузької тематики. (Наприклад, у 2015–2019 роках проводився експеримент за темою «Система національно-патріотичного виховання учнів в умовах східного регіону України» на базі Сватівської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 6 Сватівської районної ради Луганської області та Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (наказ МОН України про проведення експерименту від 18.05.2015 № 536, наказ МОН України про завершення – від 28.12.2019 № 1644).

Відповідно, до Рис. 2 видно, що у 2020 р. брали участь в інноваційних освітніх проєктах і експериментах в переважній більшості заклади загальної середньої освіти.

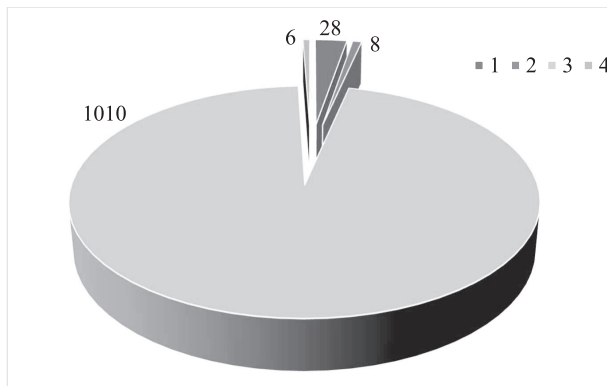

Рис. 2. Заклади освіти, що беруть участь у проєктах і експериментах міжнародного і всеукраїнського рівнів: 1 – професійної (професійно-технічної); 2 – позашкільної; 3 – загальної середньої; 4 – дошкільної (станом на 01.02.2020 р.).

Fig. 2. Educational institutions participating in projects and experiments at the international and all-Ukrainian levels: 1 – professional (professional-technical); 2 – extracurricular; 3 – general average; 4 – preschool (as of February 1, 2020).

У 2022 році ситуація почала дещо змінюватися. В інноваційних освітніх проєктах частіше почали брати участь одночасно як заклади загальної середньої освіти, так і професійної (професійно-технічної) й позашкільної освіти (Табл. 1).

Таблиця 1. Нові експерименти й інноваційні освітні проєкти всеукраїнського рівня, які почали реалізовуватися у 2022 році в умовах війни в Україні (станом на 14.02.2023) (певний фрагмент)

Тема інноваційного освітнього проєкту / експерименту всеукраїнського рівня	База експерименту (к-сть закладів освіти по областях)	Науковий керівник	Наказ МОН, яким затверджено експеримент. Терміни проведення
Інноваційні освітні проєкти			
Організаційні та науково-методичні умови створення STEM-центрів	Закладів освіти – 78 (в 10 областях), з них: 67 – загальної середньої освіти; 4 – професійної (професійно-технічної) освіти; 3 – позашкільної освіти; 4 – вищої освіти. Інститутів післядипломної педагогічної освіти – 10.	Завалевський Юрій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, Перший заступник директора ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»	№ 741 від 12.08.2022, № 103 від 31.01.2023 2022 – 2027 роки
Організаційно-педагогічні умови функціонування та розвитку безпечної школи у воєнний / повоєнний час	Закладів загальної середньої освіти – 46 (в 7 обл.). Інститутів післядипломної педагогічної освіти – 7.	Рогова Віра Борисівна, заступниця Міністра освіти і науки України, кандидатка педагогічних наук	№ 164 від 14.02.2023 2023 – 2027 роки
Експерименти			
Організаційно-педагогічні умови моделювання розвитку ліцею «STEAM-school»	Заклад загальної середньої освіти – 1 (м. Київ); Інститут післядипломної педагогічної освіти – 1	Войцехівський Михайло Федорович, директор Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент	№ 70 від 24.01.2023 2022 – 2027 роки

Відповідно до Табл. 1. «Нові експерименти й інноваційні освітні проекти всеукраїнського рівня, які почали реалізовуватися у 2022 році в умовах війни в Україні (станом на 14.02.2023)» видно, що у інноваційному освітньому проєкті за темою «Організаційні та науково-методичні умови створення STEM-центрів» беруть участь 78 закладів освіти з 10 областей, а в інноваційному освітньому проєкті за темою «Організаційно-педагогічні умови функціонування та розвитку безпечної школи у воєнний / повоєнний час» – 46 закладів загальної середньої освіти з 7 областей. Таблиця 1 наочно демонструє різноманіття бази реалізації Проєкту, до якої можуть входити заклади загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної та вищої освіти.

Географія учасників проєкту різноманітна. Як приклад наведемо базу дослідження інноваційного освітнього проєкту за темою «Організаційні та науково-методичні умови створення STEM-центрів» (Рис. 3).

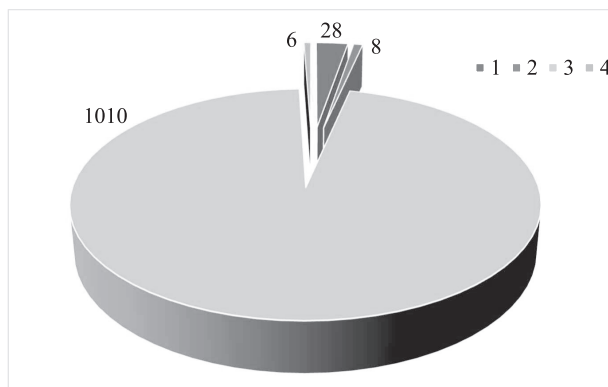

Рис. 3. Кількість закладів освіти (по областях), що є учасниками інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня за темою «Організаційні та науково-методичні умови створення STEM-центрів» у червні 2022 – травні 2027 років (накази Міністерства освіти і науки України № 741 від 12.08.2022, та № 103 від 31.01.2023)

Fig. 3. Educational institutions that are participants in the innovative educational project of the All-Ukrainian level on the topic “Organizational and scientific and methodological conditions for the creation of STEM centers” in June 2022 – May 2027 (order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 12.08.2022 No. 741, order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated January 31, 2023 No. 103)

Інноваційні освітні проекти та експерименти всеукраїнського рівня здійснюються за різноманітними напрямками, а саме: розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти; навчання основам технологій та робототехніки як складової STEM-освіти; формування громадянської компетентності учнів різних вікових груп в умовах становлення Нової української школи; реалізація авторської моделі освітньої діяльності «Школа партнерської кооперації»; впровадження сучасних інформаційних технологій («Єдина школа») в освітню управлінську діяльність; формування культурологічних компетентностей у навчанні іноземних мов за європейським виміром тощо.

Особлива увага зверталась на актуальність дистанційного навчання, цифровізації освіти, здоров'язбережувальних практик, психолого-педагогічної підтримки. Актуальними на сьогоднішній день є такі експерименти та інноваційні освітні проекти як: «Нова Українська школа», «Національний освітній технопарк», «Авторська школа в Україні», «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання», «Педагогічна технологія «Росток», «Вальдорфська школа в Україні», «Інтелект України», «Ліга крилатих» (базова школа), інформаційна технологія «Єдина школа», «Я – дослідник 2.0 (дидактична система природничо-математичної початкової освіти)», «Технологія навчання учнів початкової школи «Розумники» (SmartKids)», «Розвиток бізнес-освіти в Україні як елемент державної політики сприяння розвитку підприємництва», «Школа тьюторської майстерності», «Система виховання громадянина-патріота в умовах профільного навчального закладу військово-професійної спрямованості», «Науково-методичні засади формування єдиного мережецентричного інформаційно-освітнього середовища загальноосвітніх навчальних закладів України», «Науково-методичні засади створення та функціонування всеукраїнського науково-методичного віртуального STEM-центру (ВНМБ STEM-центр)», «Організаційно-педагогічні умови формування життєціннісного середовища учасників освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти» та ін. [5].

За назвами експериментів та інноваційних освітніх проектів можна відчувати особливості модернізації українського освітнього простору та побачити всі спектри інноваційної діяльності, яка здійснюється відповідно до вимог сучасного світу і потреб українського суспільства.

В умовах воєнного стану в Україні багато закладів освіти відкрили у вільному доступі платформи зі своїми навчальними матеріалами (Табл. 2).

Таблиця 2. Заклади освіти, які відкрили у вільному доступі платформи зі своїми навчальними матеріалами (станом на 14.02.2023)

Назва закладу освіти	Пропозиції для здобувачів освіти
Онлайн-школа Grand-Expo	Відкрито доступ до 532 кейс-уроків, які допомагають дітям навчатися, розвиватися, відволіктися від проблем, пов'язаних з війною, з користю провести час
«Атмосферна школа»	Надано можливість безоплатно долучитися до пакета «Слухач»
Центр дистанційної освіти А+	Проводяться уроки в ZOOM для всіх дітей України
Науковий ліцей ім. Кліма Чурюмова	Надано можливість долучитися до освітньої онлайн-платформи, розроблена Концепція «Освітній простір XXI століття в умовах війни: інноваційна модель Наукового ліцею / пансіону «Міжнародна зелена школа ім. Кліма Чурюмова»
Школа «Оптіма»	Надано можливість українським учням з будь-якої місцевості, де є доступ до Інтернету, після реєстрації, користуватися матеріалами школи

(Джерело: [5]).

За підтримки Першої леді України О. Зеленської започатковано Національну програму психічного здоров'я та психосоціальної допомоги з метою надання психоемоційної підтримки населенню під час війни, формування у педагогічних працівників навичок роботи з дітьми [5].

На допомогу фахівцям психологічної служби системи освіти України розроблено наскрізну навчальну програму з позашкільної освіти оздоровчого напрямку «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій» та Методичні рекомендації до цієї програми, поширено найкращі практики психолого-педагогічного супроводу та підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнних дій і збройних конфліктів, а саме: «Стрес як ресурс», «Психологічна підтримка та супровід дорослих і дітей у кризових ситуаціях: практикум», «Особливості організації дистанційного навчання під час воєнного стану», «Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій», «Самодопомога в умовах стресу», «Долоньки миру» тощо.

Разом з тим, малодослідженими залишаються питання, пов'язані з вивченням впливу сучасних військових дій, соціально-економічних, інформаційних і міжкультурних проблем на освітній процес. Ці та інші теми педагогічних досліджень окреслюють нові пріоритети в галузі освіти, що передбачають розробку українського загальнонаціонального проекту майбутнього.

4. Висновки. Експерименти та інноваційні освітні проєкти всеукраїнського і міжнародного рівня здійснюються відповідно до запитів суспільства і вимог часу. Цікавою особливістю здійснення інноваційної освітньої діяльності в умовах російсько-української війни є активніше згуртування експериментальних закладів освіти навколо інноваційних освітніх проєктів на актуальні в умовах війни теми.

Експерименти та інноваційні освітні проєкти є вагомим рушійним силою у розвитку української освіти і науки. Новаторські ідеї Нової української школи у виховних і навчальних практиках закладів загальної середньої освіти виступають засобом підтримання високої якості української освіти й можливою швидшого входження в європейський соціокультурний простір.

Перспективним на майбутнє є дослідження інноваційних освітніх проєктів, які спрямовані на розвиток соціально-особистісних компетентностей учнів.

Список використаних джерел:

1. 7 мільйонів дітей війни в Україні (2023). Вилучено з Освіта під загрозою (saveschools.in.ua)
2. Бойко, С. М., Павлова, Л. М., Кіян, О. І., Самойленко, Г. Е., Кондратюк І. Д., ... Флярковська, О. В. (2020). Дослідно-експериментальна робота всеукраїнського рівня у закладах освіти України: інформаційно-аналітичний довідник Ю. І. Завалевський, С. В. Кириленко (ред.). Київ: редакційно-видавничий центр Київського Палацу дітей та юнацтва.
3. Євтушенко, І. Н., Завалевський, Ю. І., Кириленко, С. В., Кіян, О. І., Таранік-Ткачук, К. В. (2014). Організатору інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі: методичний poradnik. Київ-Чернівці: Букрек.
4. Кириленко, С. (2022). Інноваційні технології в забезпеченні розвитку сучасного навчального закладу. Проблеми освіти, 1(96), 158-169. <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-96.2022.10>
5. Мариновська, О. Я. (2019). Педагогічна інноватика & Менеджмент інновацій : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : Місто НВ.
6. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності (Положення). № 522. (2000). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text>
7. Про інноваційну діяльність (Закон України). № 40-IV. (2002). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
8. Шкарлет, С. М. (2022). Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник. Київ-Чернівці «Букрек».
9. Berezhna, T., & Bazhenkov, Ie. (2022). Aspects of Health Care Activities of

- Primary School Teachers in the Implementation of the Ideas of the «New Ukrainian School». Global academics: International journal of advance researches, 1 (15), March, 38-53. <https://www.i-journal.org/upload/15.pdf>
10. Koda, S., Turkpenova, D., Kyrylenko, S., Malyk, V., Lukiianchuk, A. (2022). Innovative elements in distance learning in a multicultural environment. Amazonia Investiga, 11 (56), 232-239. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.56.08.23>
 11. Voropayeva, T., Järvis, M., Boiko, S., Tolchieva, H., Statsenko, N. (2022). European experience in implementing innovative educational technologies in the training of management specialists: current problems and prospects for improvement. International Journal of Computer Science and Network Security (IJCNSNS), VOL. 22, 7, July, 294-300. DOI: 10.22937/IJCNSNS.2022.22.7.35

Transliteration of References:

1. 7 milioniv ditei viiny v Ukraini. [7 million children of the war in Ukraine.]. (2023). Vylucheno z Osvita pid zarpozoyu (saveschools.in.ua) [in Ukrainian].
2. Boiko, S. M., Pavlova, L. M. , Kiian, O. I., Samoilenko, H. E., Kondratiuk I. D., ... Fliarkovska, O. V. (2020). Doslidno-eksperymentalna robota vseukrainskoho rivnia u zakladakh osvity Ukrainy: informatsiino-analitychnyi dovidnyk Yu. I. Zavalevskiy, S. V. Kyrylenko (red.). Kyiv: redaktsiino-vydavnychiy tsentr Kyivskoho Palatsu ditei ta yunatstva. [in Ukrainian].
3. Ievtushenko, I. N., Zavalevskiy, Yu. I., Kyrylenko, S. V., Kiian, O. I., Taranik-Tkachuk, K. V. (2014). Orhanizatoru innovatsiinoi diialnosti ta doslidno-eksperymentalnoi roboty u zahalnoosvitnomu navchalnomu zakladi: metodychnyi poradnyk. Kyiv-Chernivtsi: Bukrek. [in Ukrainian].
4. Kyrylenko, S. (2022). Innovatsiini tekhnolohii v zabezpechenni rozvytku suchasnoho navchalnoho zakladu. Problemy osvity, 1(96), 158-169. <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-96.2022.10> [in Ukrainian].
5. Marynovska, O. Ya. (2019). Pedahohichna innovatyka & Menedzhment innovatsii : navch.-metod. posib. Ivano-Frankivsk : Misto NV. [in Ukrainian].
6. Polozhennia pro poriadok zdiisnennia innovatsiinoi osvitnoi diialnosti (Polozhennia). № 522. (2000). Vylucheno z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text> [in Ukrainian].
7. Pro innovatsiinu diialnist (Zakon Ukrainy). № 40-IV. (2002). Vylucheno z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> [in Ukrainian].
8. Shkarlet, S. M. (2022). Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. Innovatsiina ta proiektna diialnist: Naukovo-metodychnyi zbirnyk. Kyiv-Chernivtsi «Bukrek». [in Ukrainian].
9. Berezhna, T., & Bazhenkov, Ie. (2022). Aspects of Health Care Activities of Primary School Teachers in the Implementation of the Ideas of the «New

- Ukrainian School». Global academics: International journal of advance researches, 1 (15), March, 38-53. <https://www.i-journal.org/upload/15.pdf>
10. Koda, S., Turkpenova, D., Kyrylenko, S., Malyk, V., Lukiianchuk, A. (2022). Innovative elements in distance learning in a multicultural environment. Amazonia Investiga, 11 (56), 232-239. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.56.08.23>
 11. Voropayeva, T., Järvis, M., Boiko, S., Tolchieva, H., Statsenko, N. (2022). European experience in implementing innovative educational technologies in the training of management specialists: current problems and prospects for improvement. International Journal of Computer Science and Network Security (IJCSNS), VOL. 22, 7, July, 294-300. DOI: 10.22937/IJCSNS.2022.22.7.35

Отримано 15.02.2023
Рецензовано 22.02.2023
Допрацьовану версію отримано 24.02.2023
Прийнято до друку 28.02.2023

BOIKO Svitlana

PhD in Philosophy, Senior Researcher,
Head of the Original Pedagogical
Novelty Sector, Department of Innovation Activity,
Research and Experimental Work, State Scientific
Institution «Institute of education content modernization»,
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-4999-4603>
E-mail: boyko-imzo@ukr.net

THE UKRAINIAN EXPERIENCE OF IMPLEMENTING INNOVATIVE PRACTICES IN EXPERIMENTAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE WARTIME CONDITIONS*

<https://doi.org/10.38014/osvita.2023.91.20>

* публікація здійснена за рахунок спільного гранту СЄІП (Україна - Франція) та БФ «Освіта: майбутнє»